

VERKIEZINGEN

Alphen Stad FM en
SIRIS pakken uit

RTV MAASTRICHT

"We vragen ook naar
positieve gemeentezaken"

WOUTER KURPERSHOEK

"Ik geloof in de kracht
van lokaal nieuws"

Interlokaal

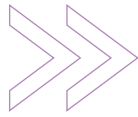
NUMMER 7 // DECEMBER 2013 // JAARGANG 2

EEN UITGAVE VAN OLON

RODERIK VAN GRIEKEN

**LOKAAL
DEBATLEIDER**

De gemeenteraadsverkiezingen van Alphen Stad FM en SIRIS “Je kunt veel doen zonder budget”

Door een gemeentelijke herindeling werden in Alphen aan den Rijn al op 13 november gemeenteraadsverkiezingen gehouden. De landelijke pers zag dat als een aardig meetmoment voor het kabinet-Rutte II, voor Alphen Stad FM betekende het vooral zes weken heel hard werken.

Op de eerste maandag van oktober begon Alphen Stad FM met tv-uitzendingen over de aanstaande verkiezingen. Het materiaal daarvoor hadden ze verzameld tijdens één weekend, vertelt hoofdredacteur Michel la Faille. “We hebben alle elf lijsttrekkers uitgenodigd om langs te komen in onze studio, waar we ze met

drie camera's en mooie belichting één-op-één uitgebreid hebben geïnterviewd. Met vragen over hun persoonlijke leven, over de rest van de kandidaten en over hun speerpunten. Dat werden elf uitzendingen. Daarnaast hebben we ze allemaal laten reageren op twintig stellingen, in niet meer dan dertig tot zestig seconden

per stelling. Met dat materiaal konden we nog eens twintig uitzendingen vullen. In dat ene weekend hebben we 31 uitzendingen opgenomen van vijftien tot twintig minuten. We hebben daarnaast veertien debatten verslagen en het grote lijsttrekkersdebat live uitgezonden – allemaal zonder budget. In totaal hebben we vijftig euro uitgegeven: aan wat frisdrank en aan een huurtafel. Verder hebben we alles met onze eigen spullen gedaan, van camera's tot belichting. We hebben relatief weinig geld, maar dat is niet erg: met de juiste voorbereiding, kennis én spullen kun je veel doen.”

“Eindelijk een keertje spannend”

Gemeenteraadsverkiezingen zijn vaak overbodig: als gevestigde partijen stevig in het zadel zitten en goed werk verrichten, kan een lokale coalitie zich moeiteloos meerdere termijnen handhaven. In het Brabantse Someren is een dergelijke impasse na 25 jaar doorbroken, men vecht er om een stel vrijgevalen zetels. Smullen voor de lokale omroep SIRIS.

De politieke partij Lieropse Lijst kan geen vervangers vinden voor twee raadsleden die het na twaalf jaar voor gezien houden. Dat betekent dat in de gemeenteraad van Someren straks twee zetels vacant zijn en dat de verkiezingen opeens ergens over gaan: wie pakt die twee plekken en daarmee, wellicht, de meerderheid? “Voor ons is dat natuurlijk heerlijk”, zegt Tim Hanssen, coördinator evenementen bij SIRIS,

de lokale omroep voor Someren en Asten. “Elke lokale partij heeft zich intensief op de verkiezingen gestort en wij worden natuurlijk ingezet als campagnemedium. Elke wethouder wil op tv, iedere nieuwe stoeptegel wordt nu apart geopend voor een mediamomentje. Wij hebben voor elke partij een promotiefilmpje gemaakt. We zijn live bij debatavonden en op de verkiezingsavond zelf, waarvoor we wel

wat extra ondersteuning – financieel én technisch – van de gemeente hebben gevraagd. We gaan ook zelf een online kieswijzer maken: we hebben alle partijen gevraagd ons vijf punten te sturen waarop ze echt verschillen van de concurrentie. Zo besteden we op radio, tv én internet volop aandacht aan de verkiezingen. Eindelijk zijn die een keertje spannend.” ☺

Op de cover

Hij analyseert politieke debatten op radio en televisie, begeleidt topmanagers en politici en is de bedenker van het concept van het Carrédebat op RTL 4. Met de gemeenteraadsverkiezingen op komst biedt Roderik van Grieken ook de lokale omroepen een helpende hand.

INTERLOKAAL #07
DECEMBER 2013

03

Column

Tijd voor vernieuwing

We gaan weer een paar drukke maanden tegemoet. Nog even, en we mogen weer naar de stembus. En dat betekent voor lokale omroepen: werk aan de winkel. Samen met Koningsdag en de intocht van Sinterklaas is het voor lokale omroepen natuurlijk het belangrijkste lokale evenement dat er is.

De afgelopen jaren bleek echter dat het juist de provinciale omroepen waren – ik zeg bewust niet regionale - die de lokale verkiezingen grotendeels naar zich toe trokken. Veel gemeenten werden daardoor zowel in de campagne als op de uitslagenavond wegge-moffeld tussen tientallen andere gemeenten, die weliswaar in dezelfde provincie liggen maar in de belevingswereld van de inwoners soms heel ver weg liggen.

Waardoor lukte het die provinciale omroepen hun stempel op die verkiezingen te drukken? Niet zozeer door hun programma's – er zijn immers ook genoeg lokale omroepen die in verkiezingstijd juweeltjes van programma's maken. Volgens mij gaat het om slagkracht. De provinciale collega's zijn door hun schaalgrootte beter in staat mensen vrij te maken om hele werkweken te besteden aan voorbereidingen, draai-boeken en overleggen met voorlichters. Daardoor lijkt het provinciale programma belangrijker.

Als we gaan samenwerken zoals de OLON wil, kunnen we ook meer slagkracht creëren. En dat dan ook nog eens met uitzend-gebieden die nauw aansluiten op de leef-wereld van het publiek. In sommige regio's is dat simpel: De Bollenstreek, de Betuwe of het Gooi zouden al lang één streekomroep moeten hebben. Het publiek is bij voorbaat laaiend enthousiast. Maar ook in andere streken moet het mogelijk zijn.

In zulke regio's kunnen we ook in verkie-

zingstijd journalistiek beter ons werk doen. Beter dan gemeentelijke omroepen en ook beter dan provinciale omroepen. Omdat we de samenhang kunnen overzien. Als de ene gemeente besluit het zwembad weg te bezuinigen, is dat in de buurgemeente ook een maatschappelijk probleem en dus poli-tiek relevant. Zulke samenhang is er ook op het gebied van economie, ruimtelijke orde-ning en woningmarktbeleid. Er is eigenlijk nog maar weinig waar een gemeente in zijn eentje over beslist.

Als we onze sector saneren en versterken, kunnen we ook werken aan meer kwali-teit. Technisch: digitale productie, digitale verspreiding op alle platforms. Maar ook inhoudelijk en in vorm: betere leaders en jingles. Alle elementen die cruciaal zijn om serieus genomen te worden door de kijkers en luisteraars in onze gemeenten, en om impact te hebben in de politieke opinievorming in verkiezingstijd.

Het wordt daarom tijd dat wij als lokale zenders onze kans grijpen. Wij kunnen het veel beter dan de provinciale omroepen, juist in verkiezingstijd. Maar dan moeten we onze sector wel opnieuw uitvinden. De OLON werkt daar aan, en ik geloof dat de komende weken zullen uitwijzen dat dat heel erg belangrijk is. ☺

►► **Michiel Bosgra**
Directeur/hoofredacteur van
Studio040, de publieke omroep voor
Eindhoven en Geldrop-Mierlo

Colofon

InterLokaal is een uitgave van OLON

2e jaargang, nummer 7
December 2013

Samenstelling: OLON

Eindredactie: Jeroen te Nuij

Fotografie: Maud Berger, KRO

Redactionele
medewerking: Jeroen te Nuij, Vincent Weggemans

Vormgeving: Studio FC Klap

Contact: OLON, Postbus 62, 1200 AB Hilversum

Bezoekadres: Sumatralaan 45, 1217 GP Hilversum
T (035) 820 03 83
info@olon.nl // www.olon.nl

Op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen: RTV Maastricht

"We vragen ook naar de positieve zaken die de gemeente heeft gedaan"

Het is een veelgehoorde uitspraak: de journalistiek is de waakhond van de democratie. Maar hoe werkt dat op lokaal niveau? Op 19 maart 2014 vinden de volgende gemeenteraadsverkiezingen plaats: hoe pakken de lokale omroepen dat aan? RTV Maastricht doet het op grootse wijze. "Het wandelgangen-ja hebben we al, nu moet ons budget nog officieel worden goedgekeurd."

Al in april van dit jaar waren ze in Maastricht druk bezig met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Alle fractievoorzitters uit de raad werden uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek over de rol van RTV Maastricht. Hoe keken zij aan tegen de rol van de lokale omroep, wat verwachtten ze? In de loop van drie maanden kwamen alle fractievoorzitters langs, waarna de redactie een plan schreef. Dat is te vinden op olon.nl. Na de zomer werd dat voorgelegd: wat vinden jullie ervan? "Vanaf het eerste begin zijn wij bezig geweest draagvlak te creëren binnen de gemeenteraad," vertelt Geert Lamers, directeur-hoofdredacteur van RTV Maastricht. "Als lokale omroep vind ik het van belang goede banden te hebben met het

bestuur van de gemeente. Of een partij nu deel uitmaakt van de coalitie of de oppositie, wij zorgen ervoor dat we met iedereen door een deur kunnen."

KRITISCH

"We laten daarmee zien dat we niet voor of tegen één partij zijn, we zijn journalistiek onafhankelijk. We kunnen kritisch zijn zonder aanzien des persoons, want onze taak is de kijkers en luisteraars te tonen wat in hun gemeentelijke politiek speelt. We blijven overigens weg van het politieke spel, dat zegt de mensen op straat niets. Bovendien zijn die allianties voortdurend aan veranderingen onderhevig, dat scheidt alleen maar verwarring. We laten zien

welke kwesties spelen en hoe men naar oplossingen zoekt."

"De analyse komt dan van iemand van de universiteit bijvoorbeeld, dat werkt goed. Doordat we vroeg de gemeenteraad hebben betrokken bij onze plannen voor de verkiezingen, weet nu iedereen wat we willen doen en hoe. We hebben € 71.000,- aangevraagd, waarvan we een hele reeks programma's willen maken in de aanloop naar de verkiezingen. De raad ziet het belang: als mensen weten wat er speelt, zal dat de opkomst positief beïnvloeden. Het wandelgangen-ja hebben we al, het budget moet nog wel officieel worden goedgekeurd. Ik verwacht geen problemen."

Dat een programma over de gemeenteraad

"Als mensen weten wat er speelt, zal dat de opkomst positief beïnvloeden"

wel degelijk leuke televisie kan opleveren, bewees RTV Maastricht al met *Raadpraat in de Straat*, dat in 2012 werd bekroond met De Lokale Omroep Award voor het beste tv-programma. Lamers: "Wij kiezen voor de lichte toon met een vleugje humor, maar nooit ten koste van de inhoud of van de mensen. Op straat vragen we niet alleen naar kritiek, maar ook naar de positieve zaken die de gemeente heeft gedaan. De gemeenteraad kan niet alles zelf oplossen, het is goed om ook de beperkingen van het raadswerk te tonen. Maar of een Duitse student die in Maastricht woont straks ook mag stemmen, is typisch een vraag die wij in ons programma kunnen beantwoorden. We laten twee raadsleden van één partij – niet de lijsttrekkers – een auto beschilderen met hun leuzen en daarmee rijden ze door de stad. De gesprekjes op straat die daaruit voortkomen, die filmen wij. We gaan ook met ze koken, waarbij ze de gelegenheid krijgen te vertellen wat hun plannen zijn

met de stad. Zo vullen we twaalf uitzendingen met de elf partijen in onze gemeenteraad, misschien komt er nog eentje bij. We beginnen nu al met die programma's, we bouwen het op tot in maart."

DRUKKE MAAND

De zuidelijke provincies hebben flink moeten lobbyen om de gemeenteraadsverkiezingen niet begin maart te laten plaatsvinden. Dan zouden die zijn samengevallen met carnaval, het jaarlijkse piekmoment voor alle lokale omroepen beneden de Moerdijk. Lamers: "Maart wordt hoe dan ook een drukke maand, want er zitten maar twee weken tussen carnaval en de verkiezingen. Daarom beginnen we al vroeg. We maken in december en januari enkele duwlijstportretten, daarna komen de lijsttrekkers aan bod: elk in een aparte uitzending, waarin we ze op een *Meet the press*-achtige manier door drie journalisten laten interviewen."

"Het wordt een luchtig programma, een soort mix van *Pauw & Witteman* en *De Wereld Draait Door*. Ze krijgen bijvoorbeeld ook de kans om een cultureel talent naar keuze uit te nodigen, als verpozing tijdens het programma. Vlak voor de verkiezingen hebben we dan nog de echte lijsttrekkersdebatten en natuurlijk de verkiezingsavond zelf, waar we rechtstreeks vanuit het stadhuis gaan uitzenden, zowel op radio als tv. We hebben dat geld echt nodig, anders kunnen we deze programma's niet maken.

En dat is meteen de reden dat we zoveel tijd steken in de banden met de gemeenteraad: we willen dat iedereen daar doordrongen is van het belang van ons bestaan, van een sterke lokale omroep. Volgend jaar hopen we naar een nieuwe locatie te kunnen verhuizen: de stadsbibliotheek in het Centre Céramique. Dat past bij de rol die we willen hebben: in het hart van de stad." ☺

Handleiding voor goed lokaal verkiezingsdebat

Roderik van Grieken is oprichter, eigenaar en directeur van het Nederlands Debat Instituut, dat al vijftien jaar bestaat. Hij analyseert politieke debatten op radio en televisie, begeleidt topmanagers en politici en is de bedenker van het concept van het Carrédebat op RTL 4. Met de gemeenteraadsverkiezingen op komst biedt Roderik van Grieken ook de lokale omroepen een helpende hand.

"Als ooit in de samenleving door iedereen wordt nagedacht over debat, dan is het als er verkiezingen zijn," beseft de man wiens missie het is "de debatcultuur in Nederland naar een hoger niveau te brengen." Dat doet zijn instituut door trainingen te geven op het gebied van mondelinge overtuigingskracht, dagvoorzitterschappen te vervullen bij bijvoorbeeld klantendagen of brainstormsessies, betrokkenheid te tonen in het maatschappelijke debat via analyses of columns én door volop actief te zijn in het onderwijs. "We doen tal van grote onderwijsprojecten, want die betere debatcultuur begint natuurlijk op school."

Dat beseft Van Grieken, van oorsprong jurist, tijdens zijn studie in Schotland. "Daar maakte ik kennis met debatteren als sport; er zat ook veel meer retorica in het onderwijs. Dat sprak me erg aan en in Nederland kwam ik erachter hoeveel waarde dat heeft." Hij schreef er ook een leerzaam en geprezen boek over: *Een feest van de democratie*, met als ondertitel 'De regels voor een goed verkiezingsdebat'.

DEBAT VOOR IEDEREEN

Dat heeft zich inmiddels vertaald in een project met de Stichting Lezen & Schrijven, die laaggeletterdheid in Nederland wil bestrijden. Van Grieken: "Er zijn circa anderhalf miljoen mensen die moeite hebben met goed lezen en schrijven. En bij verkiezingen is het van democratisch belang dat ook zij gaan stemmen en worden geholpen bij het maken van hun keuze. Daarom gaan we bij de gemeenteraadsverkiezingen in zeven grote

"Ik denk dat de gemiddelde burger bij lokale politiek echt geen idee heeft"

steden een verkiezingsdebat organiseren, dat voor echt iedereen te volgen is en hopelijk ook wordt uitgezonden op radio en televisie. Overigens levert het Debat Instituut ook professionele debatleiders voor verkiezingsdebatten in een aantal andere gemeenten."

De handleiding is inmiddels gereed

en zal op verzoek van de OLON gratis worden verspreid onder de lokale omroepen. "In tien A4-tjes staat uitgelegd hoe je zo'n verkiezingsdebat organiseert, met bescheiden middelen. Daar moet je een heel eind mee kunnen komen. De insteek: als ik een willekeurig iemand van straat haal en in de zaal zet, dan moet hij of zij binnen twee uur meer begrijpen en geholpen zijn om een keuze te maken in het stembokje."

"Mensen snappen over het algemeen iets meer van landelijke dan van lokale politiek," vervolgt Van Grieken. "Als je af en toe een krant leest of televisie kijkt, krijg je wel mee wat de kernvraagstukken zijn. Ik denk dat de gemiddelde burger bij lokale politiek echt geen idee heeft. Dat zie je ook aan de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen, die ligt rond de 50 procent en is dalende. Daar zit ook het

maatschappelijk belang: dat mag natuurlijk niet nog verder naar beneden. Zo'n verkiezingsdebat is dan een heel goed en belangrijk hulpmiddel."

STELLINGEN

Een goed debatformat heeft ook entertainmentwaarde, het moet leuk zijn

Roderik van Grieken: "Vergeet niet dat een goede debatstelling ontzettend veel tijd kost; die ene prikkelende zin op papier krijgen, doe je niet in een uurtje of zelfs een middag."

om naar te kijken, beseft Roderik van Grieken. Hij zet alvast enkele belangrijke onderdelen van de handleiding op een rij: "Werk met stellingen. En vergeet niet dat een goede debatstelling ontzettend veel tijd kost; die ene prikkelende zin op papier krijgen, doe je niet in een uurtje of zelfs een middag. Ook belangrijk: dat zinnetje moet continu in beeld zijn, zodat de kijker weet waar het over gaat. En zet politici achter een kathedraal met de poster van zijn of haar partij, zodat iedereen continu weet wie namens wie aan het woord is. Eén keer voorstellen met ondertiteling blijft bij de meeste kijkers echt niet hangen."

"We leggen ook uit hoe je tot een goede stelling komt: wie je daarvoor kunt selec-

teren, wat de belangrijkste onderwerpen zijn en welke criteria je moet aanleggen. Er hoort controversie in te zitten, meningsverschil is noodzakelijk. Als je acht partijen hebt waarbij zeven het eens zijn en één niet, ontstaat geen reëel debat. Zijn de stellingen eenmaal geformuleerd, dan kunnen de lokale politici worden voorbereid en valt te denken aan onderscheid tussen grote en kleine partijen. Dat betekent ook een belangrijke rol voor de debatleider. Die fungeert louter en alleen als scheidsrechter en heeft drie taken:

1. De structuur bewaken, dus dat er een eerlijke spreektijdverdeling is;
2. De inhoud bewaken, oftewel blijf bij het onderwerp van de stelling, laat de sprekers niet afdwalen en

3. Zorg ervoor dat het begrijpelijk is. Je bent de oren en ogen van het publiek. Als jij het niet snapt, begrijpen de mensen in de zaal het ook niet."

Lokale omroepen kunnen een exemplaar van het boek 'Een feest van de democratie' gratis bestellen via de mail bij Charleen Dedden: dedden@debatinstituut.nl of telefonisch 035-6252050.

Op www.debatinstituut.nl zijn diverse andere tips rondom debatteren te vinden. Begin januari wordt voor lokale omroepmedewerkers een plenaire sessie gegeven tijdens de OLON opleidingsdag over het organiseren van een verkiezingsdebat. Meer informatie: info@olon.nl

“Ik geloof in de kracht van lokaal nieuws”

Hij begon bij de lokale omroep in Ede, maar de wereld wachtte: hij werd verslaggever bij diverse landelijke actualiteitenrubrieken, woonde als NOS-correspondent in Washington, reisde van brandhaard naar oorlogsgebied en keerde uiteindelijk weer terug naar Hilversum. Nu volgt **Wouter Kurpershoek** Jeroen Latijnhouwers op als juryvoorzitter van de Lokale Omroep Awards. “Ik vind het een hele eer dat ik hiervoor ben gevraagd.”

“Als ik eerlijk ben, weet ik niet meer zoveel van mijn tijd in Ede. Vanuit de kerk raakte ik betrokken bij de lokale omroep, die voor de kerken daar een groot belang had. Niet alleen omdat ze de kerkdiensten uitzonden, maar ook omdat de omroep een mooi medium bood voor verdere evangelisatie. Ik deed toen de School voor Journalistiek in Amersfoort, het was een logische samenloop van omstandigheden dat ik bij de lokale omroep terecht kwam. Helaas kan ik weinig journalistieke wapenfeiten melden, ik herinner me vooral veel vergaderingen. Na mijn studie kon ik aan de slag in Hilversum, waar ik als jonge verslaggever al snel een reizend bestaan ging leiden. Ik vond dat natuurlijk fantastisch, maar er bleef weinig tijd over voor vrijwilligerswerk in Ede. Dat ik het geloof achter me liet, zal ook niet hebben geholpen.”

HABBEKRATS

“Mijn oudere broer Paul werkte op zaterdag bij *Tijdsein* en nam mij wel eens mee. Ik vond het uitermate boeiend, dat wilde

“Wat mij betreft gaat een flink deel van de mediagelden naar de lokale omroepen”

ik ook. Ik werd aangenomen bij de EO en stapte later over naar de NCRV, waar ik bij *Hier en Nu* Radio terecht kwam. Er was nog geld, voor een goed verhaal mocht ik overal heen. Dat is nu niet meer mogelijk: radio moet voor een habbekrats worden gemaakt, ook in Hilversum.”

“Tegelijk zie ik dat veel publiek geld wordt weggegooid doordat omroepen niet samenwerken, maar met elkaar concurreren. Dat moet toch anders kunnen. Wat mij betreft gaat een flink deel van de mediagelden naar de lokale omroepen. Het internationale nieuws is vaak te groot, te verschrikkelijk, wat snel kan leiden tot apathie. Ik geloof in de kracht van lokaal

nieuws: weten wat er om de hoek gebeurt, wat in de gemeenteraad wordt besproken. Nu hebben de meeste Nederlanders daar geen idee van. Pas als een gemeenteraad structureel wordt gevolgd, kweek je interesse voor wat daar wordt besloten.”
“Daarom is het zo belangrijk dat de overheid geld beschikbaar stelt: voor een volwaardige lokale nieuwsorganisatie heb je, naast al die vrijwilligers, immers ook professionele krachten nodig. Ik zie een model op Amerikaanse leest voor me: zeer lokaal nieuws, mede betaald door lokale ondernemers. Dat betekent dat de plaatselijke autohandelaren moeten adverteren op de lokale zender, liefst met eigen spots. Alles wat nu in de reclamefolders staat die huis aan huis worden bezorgd, zou als reclame op de lokale radio en tv getoond moeten worden. Zo'n combinatie van overheidssteun, een sterke lokale verankering van het nieuws en daardoor veel plaatselijke adverteerders, dat lijkt mij een goed uitgangspunt. Want ook op lokaal niveau hoort de journalistiek de waakhond van de democratie te zijn.”